

Előadó: Dobos István	Szemeszter: 2023/2024. 1.
Tanegység neve: Modern magyar irodalom . (A modernitás első szakasza)	Nappali képzés
Tanegység kódja: BBNMI06 6000	

BBNMI06 6000 Modern magyar irodalom I. (A modernitás első szakasza)

CS: 14:30-16:00 (BTK D 518)

Tétel- és olvasmányjegyzék

1. A modernség értelmezésének változatai. A Nyugat szemléleti irányai

Kötelező szövegek:

Ignotus, *Kelet népe*, Baudelaire, *A modern élet festője* In, Uő, *Válogatott művészeti írások*, Bp., 1964. 119-164.

Kötelező szakirodalom:

DOBOS István, *Észrevételek Kappanyos András: A modernség változatai – koncepciótanulmány az új magyar irodalomtörténeti kézikönyvhöz – című vitaindítójához*, ItK, 2019, 123:2 pp. 232-246.

Ajánlott olvasmányok:

KULCSÁR SZABÓ Ernő, *Az irodalmi modernség integratív történeti értelmezhetősége*, Irodalomtörténet, 1993, 1-2, 39-65.

A Nyugat népe: Tanulmányok a Nyugatról és koráról, Bp., Petőfi irodalmi Múzeum, 2009.

A magyar irodalom története, II., III., főszerk., SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Gondolat, 2007. vonatkozó fejezetei

2. A lírai nyelv változatai 1.: Ady Endre

Kötelező szövegek:

a) *Góg és Magóg fia vagyok én, A magyar Ugaron, Lédával a bálban, Héja-nász az avaron, A Szajna-partján, Harc a Nagyúrral, A fekete zongora, Kocsi-út az éjszakában, Krisztus kereszt az erdőn, Kocsi-út az éjszakában, Hunn új legenda, Emlékezés egy nyár éjszakára, Szent Lehetetlenség zsoltárja, Ember az embertelenségben, Az eltévedt lovas, Nótázó vén bakák, Ézsaiás könyvének margójára, A csodák föntjén, Beteg szívemet hallgatom*

b) Két választott szöveg az alábbiak közül: *Ismeretlen Korvin-kódex margójára, A duk-duk affér, A magyar Pimodán, Fekete macska*

Kötelező szakirodalom:

HORVÁTH János, *Ady szimbolizmusa*.

<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/101368/CSK012-2.pdf;jsessionid=46BADDDE4285CC4E1D5322CA25189F10?sequence>

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Ady és a francia szimbolizmus* = U.ő. *Irodalmi kánonok*, Debrecen, Csokonai, 1998. 125–140.

Ajánlott olvasmányok:

Újraolvasó. *Tanulmányok Ady Endréről*, szerk. KABDEBÓ Lóránt, KULCSÁR SZABÓ Ernő, KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, MENYHÉRT Anna, Bp., Anonymus, 1999.

EISEMANN György, *Modernitás, nyelv, szimbólum = A magyar irodalom történetei*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Bp., 2007, II, 689–703.

Kocsi-út az éjszakában, szerk. FÜZFA Balázs, Szombathely, 2011.

3. A lírai nyelv változatai 2.: Babits Mihály

Kötelező szövegek:

- a) *In Horatium, Hunyt szemmel, Szonettek, A lírikus epilógja, Himnusz Irishez, A világosság udvara, Aliscum éjhajú lánya, Esti kérdés, Theosophikus ének, Fekete ország, Hiszekegy, A Danaidák, Húsvét előtt, Zoltár férfigangra, A vén kötél táncos, Régen elzengtek Szappho húrjai, Örökkék ég a felhők mögött, Ádáz kutyám, Mint a kutya silány házában, Gondok kereplője, Mint különös hírmondó, Psychoanalysis Christiana, Csak posta voltál, Ősz és tavasz között, Balázsolás, Jónás könyve, Jónás imája*

- b) *Gólyakalifa, Új klasszicizmus felé*

Kötelező szakirodalom:

RÁBA György, *Babits Mihály*, Bp., Gondolat, 1983. 5-109.

Ajánlott olvasmányok:

RÁBA György, *Babits Mihály költészete*, Bp., Szépirodalmi, 1981.

NEMES NAGY Ágnes, *A hegyi költő*, Bp., Magvető, 1984.

Esti kérdés, szerk. Füzfa Balázs, Szombathely, 2009.

SIPOS Lajos, *Babits Mihály*, Szekszárd, 2008.

4. A lírai nyelv változatai 3.: Kosztolányi Dezső

Kötelező szövegek:

Mint aki a sínek közé esett..., Este, este, A játék, Múlt este én is jártam ottan, Mostan színes tintákról álmodom, Azon az éjjel, A rút varangyot véresen megöltük, Boldog, szomorú dal, Esti Kornél éneke, Hajnali részegség, Ének a semmiről, Szeptemberi áhitat, Őszi reggeli, Februári óda, Októberi táj, Marcus Aurelius

Kötelező szakirodalom:

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 2010. a kötelező szövegekhez kapcsolódó részek

Ajánlott olvasmányok:

Hajnali részegség, szerk. FÜZFA Balázs, Szombathely, 2010.

Újraolvasó. Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről, szerk., KULCSÁR SZABÓ Ernő, SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., 1998.

5. A lírai nyelv változatai 4.: Juhász Gyula, Tóth Árpád, Füst Milán

Kötelező szövegek:

- a) *Nietzsche, Ady Endrének, Berzsenyi, Tiszai csönd, Magyar táj, magyar ecsettel, Annára gondolok, Tápai Krisztus, Tápai lagzi*
b) *Meddő órán, Esti szonett, Hajnali szerenád, Elégia egy reketyebokorhoz, Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig*
c) *Óda pártfogómhoz, Objektív kórus, Katonák éneke, Öregség, Nyilas-hava, A kalandor, Önarckép, Óda egy elképzelt művészhez*

Kötelező szakirodalom:

NÉMETH G. Béla, *A csendes tűnődés költője (Tóth Árpád)* = N. G. B., *Kérdések és kételyek*, Bp., Balassi, 1995.

SCHEIN Gábor, *Füst Milán*, Bp., Jelenkor, 2017. vonatkozó részek KISS Ferenc, *A modern tájvers születése*, Juhász Gyula, *Magyar táj, magyar ecsettel*, Tiszatáj, 1981, 10, 81-90.

Ajánlott olvasmányok:

6. *A narratív nyelv változatai 1.: Móricz Zsigmond*

Kötelező szövegek:

- a) *Az Isten háta mögött, Rokonok*
- b) *Hét krajcár, Szegényemberek, Judith és Eszter, Tragédia, Barbárok*

Kötelező szakirodalom:

SZILÁGYI Zsófia, *Móricz Zsigmond*, Bp., Pesti Kalligram, 2013. vonatkozó részek

DOBOS István, *Egyszólamúság vagy együtthangzás? Útban a regény többnyelvűsége felé. Móricz Zsigmond Az Isten háta mögött*, It, 2015/1, 34–45.

Ajánlott olvasmányok:

Móricz a jelenben. Budapest, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, 2015.

BENYOVSZKY Krisztián, *Fosztogatás. Móricz-elemzések*, Pozsony, Kalligram, 2010.

7. *A narratív nyelv változatai 2.: Krúdy Gyula*

Kötelező szövegek:

Szindbád iffúsága, (1911, 1925), *Boldogult úrfikoromban, Utolsó szivar az Arabs szürkénél*

Kötelező szakirodalom:

DOBOS István, *Az alakzatok kettős olvashatósága: Krúdy Gyula: Szindbád, Irodalomtörténet*, 2014, 95 : 2, 224-254.

SEGEDY-MASZÁK Mihály, *Metaforikus szerkezet a Kosztolányi- és a Krúdy-novellában = A novellaelemzés új módszerei*, szerk. HANKISS Elemér, Bp., Akadémia, 1972.

http://www.krudy.hu/Szakirod/SzegedyMaszakMihaly/SzMMANum_71.html

GINTLI Tibor, *Az elbeszélői autoritás elvesztése*, 1930 Megjelenik Krúdy Gyula *Boldogult úrfikoromban* című regénye, In, *A magyar irodalom története III.*

Ajánlott olvasmányok:

Születésnap kalandok: A Krúdy Gyula születésének 135. évfordulója alkalmából rendezett konferencia szerkesztett előadásai, Budapest, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, 2014.

8. *A narratív nyelv változatai 3.: Kosztolányi Dezső*

Kötelező szövegek:

- a) *A cseh trombitás, A kulcs, Fürdés, Esti Kornél* (1933)
- b) *Pacsirta, Édes Anna*

Kötelező szakirodalom:

SEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 2010. vonatkozó részek

DOBOS István, *A regény performativitása (1-2)*. Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*, Uő, *A szabálytalan remekmű*. Kosztolányi Dezső: *Pacsirta*. In, Uő, *Az olvasás esemény*, Budapest, Kalligram, 2015. 139-242.

Ajánlott olvasmányok:

BÓNUS Tibor, *A csúf másik. A saját idegenségének irodalmi antropológiájáról*, Bp., Ráció, 2006.

Újraolvasó. Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről, szerk. KULCSÁR SZABÓ Ernő, SEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Anonymus, 1998.

BENGI László, *Elbeszél halál. Kosztolányi-tanulmányok*, Bp., Ráció, 2012.

9. *A narratív nyelv változatai 4.: Kaffka Margit*

Kötelező szövegek:

Színek és évek, Polixéna tant

Kötelező szakirodalom:

BODNÁR György, *Kaffka Margit*, Bp., Balassi, 2001, vonatkozó részek
BENYOVSZKY Krisztián, *Emlékezés és narráció három modellje (Kaffka Margit, Ottlik Géza, Talamon Alfonz)* = Uő., *Rácsmustra. Regényes olvasónapló Kaffka Margittól Bodor Ádámitig*, Pozsony, Kalligram, 2001, 37–56.

Ajánlott olvasmányok:

FÜLÖP László, *Kaffka Margit*, Bp., Gondolat, 1987.

HORVÁTH Zsuzsa, „*seholy annyi színe-illata nincs a szónak*”. - *Egy Kaffka-regény cím nyomában: Színek és évek*, Irodalomismeret, 2011/2, 22–35.

HORVÁTH Zsuzsa, *Az idegenné vált saját és a sajátta vált idegen – avagy a történeti narratíva és a női identitás kérdései Kaffka Margit Színek és évek című regényében*, Új Forrás, 2010/május, 53–69.

10. *A narratív nyelv változatai 5.: Füst Milán, Karinthy Frigyes, Tersánszky Józsi Jenő*

Kötelező szövegek:

- a) Füst Milán: *A feleségem története*
- b) Karinthy Frigyes: *Így írtok ti, A cirkusz*
- c) Tersánszky Józsi Jenő: *Kakuk Marci ifjúsága*,

Kötelező szakirodalom:

FEHÉRI György, *Egy végtelenül magányos regény*, In. *A magyar irodalom története III.*

DOBOS István, *Az irodalmi karikatúra mint olvasásmód*, Irodalomtörténet, 2019, 100 : 1 pp. 61-78.

Tanácskozás Tersánszky Józsi Jenő életművéről, Hungarológiai Közlemények, 22. évf., 1990, 82-83, 1-2. szám, 1-81, egy szabadon választott tanulmány

Ajánlott olvasmányok:

BECK András, *Nincs megoldás, mert nincs probléma*, Bp., JAK, Pest Szalon (JAK-füzetek, 57.)

SOMLYÓ György, *Füst Milán avagy a Lesütött szemű Ember: Emlékezés és tanulmány*, Bp., Balassi, 1993.

Virgonc szavak virgonc királya: In memoriam Tersánszky Józsi Jenő, szerk. TARJÁN Tamás, Bp., Nap, 1999.

11. *Magyar dráma és színház a 20. században: a dramaturgia változatai: Herceg Ferenc, Bródy Sándor, Molnár Ferenc, Szomory Dezső, Balázs Béla, Füst Milán*

Kötelező szövegek:

Füst Milán: *Catullus*, Molnár Ferenc: *Játék a kastélyban*, továbbá egy szöveg az alábbiak közül Herceg Ferenc: *Kék róka, Bizánc*, Bródy Sándor: *A tanítónő*, Molnár Ferenc: *Az ördög, Liliom*, Szomory Dezső: *Takács Alice, Györgyike, drága gyermek, II. József császár*, Balázs Béla: *Halálos fiatalság, A Kékszakállú herceg vára*, Füst Milán: *IV. Henrik, Máli néni*

Kötelező szakirodalom:

KISS Gabriella, *Magyar dráma és színház a 20. században*, It, 2008, 71–101.

BÉCSY Tamás, *Modern cselvígjáték: Molnár Ferenc drámáiról* = B. T., *Drámák és elemzések*, Bp.,–Pécs, Dialóg Campus, 2002, 97–106.

Ajánlott olvasmányok:

RADNÓTI Zsuzsa, *A próféta színháza*, Pécs, 1993, 89–95.

JÁKFAI Magdolna, *Avantgárd színház*, In, *A magyar irodalom története III.*

12. *A magyarországi történeti avantgárd mozgalom megjelenése, vitái és irányzatai*

Kötelező szövegek:

10 szabadon választott szöveg *A magyar avantgárd irodalom (1915-1930)*
olvasókönyve, Argumentum, 1998. c. antológiából

Kötelező szakirodalom:

BABITS Mihály, *Ma, holnap és irodalom*,
<https://mek.oszk.hu/05200/05258/html/02.htm#48>

KASSÁK Lajos, *A rettenetes nagy hamu alól Babits Mihályhoz*,
<https://epa.oszk.hu/00000/00022/00206/06342.htm>

KÉKESI Zoltán – SCHULLER Gabriella, *Művészetközöttiség és jelszerűség*,
1926 Megjelenik a Tisztaság könyve és a Dokumentum
In, *A magyar irodalom története III.*

Ajánlott olvasmányok:

A Tett folyóirat. DIGIPHIL

Újraolvasó. Tanulmányok Kassák Lajosról, szerk. KABDEBÓ Lóránt, Bp.,
Anonymus, 2000.

DERÉKY Pál, *A vasbetontorony költői, Magyar avantgárd költészet a 20.*
század második és harmadik évtizedében, Argumentum, Budapest, 1992.

RÓNAY György, *Kassák Lajos*, Bp., Szépirodalmi, 1971.

Formateremtő elvek a költői műalkotásokban, szerk. HANKISS Elemér, Bp.,
Akadémiai, 1971.

Budapest, 2023. szeptember 2-án

Prof. Dr. Dobos István